

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Christianæ. Institvtionis Formula

Sonnus, Franciscus

Sylvædvcs, 1570

Tractat. Primus. De articulis Fidei.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30409

TRACTATVLVS

Primus de articulis
fidei.

MAGISTER.

R Es sanè miserāda est &
plena periculi ignora-
re ea, ex quibus pen-
det prima, & vberrima, æ-
ternaque felicitas tam cor-
porum quàm animarum :
damnatio item perpetua, quæ
nullum habet nec desolatio-
nis nec suppliciorum finem.
Equidem, o fili, diligenter te
docui quæ eiusmodi sunt: cæ-
terum an in vanum & absque
fructu laborauerim nescio.

DISCIPVLVS.

Si placet Domine, fac peri-
culum

culum. Spero discipulum inuenies non ignauum neque immemorem.

MAGISTER.

Principio itaq; que iudicas tu scitu necessaria homini Christiano, vt inculpate eius nominis appellatione gerat?

DISCIPVLVS.

In primis Symbolum fidei, qua recte creditur. Si quide vel inter milites, qui symbolum non retinet, etiam si non existat hostis, tamen velut a symbolos reijcitur.

MAGISTER.

Laudo memoriam.

DISCIPVLVS.

Secundò, mandata domini Dei sui. Nam dixit ipsemet Saluator. Si vis ad vitã ingredi, serua mandata. Seruare autem alicuius præceptiones

A iij nec

DE ARTICVLIS.

nec dum cognitās, factū est
impossibile.

MAGISTER,

Et hoc optimè.

DISCIPVLVS.

Tertiò debet scire, quibus
numen diuinum reddatur in
nos propensum, quibus & pla-
cari posset iratū, hoc est, quæ
sint orationes & sacrificia
Christianorum.

MAGISTER.

Ceterū tria hæc vbi discūtur?

DISCIPVLVS.

Primum, in breui illa doctri-
na quæ vocatur Symbolum

Exo. Apostolorum. Secundum, in
20. Decalogo & duobus mādatis
Deut. charitatis. Tertium, in pecca-
5. tionem Dominica & officio di-
Mat. uino Missarum.
22.

MAGISTER.

Rectè.

disci-

DISCIPVLVS.

Quartò scire conuenit, que
sunt Sacramenta Ecclesiæ.

MAGISTER.

Quare hoc?

DISCIPVLVS.

Quia Sacramentis conne-
ctimur in vnum populum ac-
quisitionis, & signamur signa-
culo Spiritus sancti, salua-
mur insuper & sanctificamur
in virtute Dei, & in nomine
domini nostri Iesu Christi
Quintò scire oportet, quid
sit virtus Euangelica, qua vnū
efficimur cum Deo: quid pec-
catum, potissimum mortale,
quod diuidit inter Deū & ho-
minē, animamq; interimit.

MAGISTER.

Meritò te amo fili, nūc pla-
nè nihil me piget pœnitētue
peracti laboris.

de ne-

DE ARTICVLIS.
DE NECESSITATE
fidei.
MAGISTER.

CÆterum quam ob causam
tantopere necessaria est fi-
des?

DISCIPVLVS.

Heb. Quia sine fide impossibile
11. est placere Deo: imò, Qui nõ
Mar. crediderit, condemnabitur.
16. Plus dico, Qui nõ credit iam
Ioã. iudicatus est: quia non cre-
c. & d. dit in nomine vnigeniti fi-
lij Dei.

MAGISTER.

Nec sanè mirum: non enim
nisi per fidem habetur vera
notitia Dei, vera notitia re-
dèptionis quę est in sanguine
Mediatoris, veræ denique no-
titia verę felicitatis, omniũ-
que quibus placatur Deus.

Si fi-

FIDEI. 5

TE
Si fidem tollas, inter gentile
atque Christianum quid in-
terest? Et homo brutis ani-
mantibus quid præstat com-
paratione Dei? Dic igitur
quæ debeat meritò credere
homo Christianus?

DISCIPVLVS.

Omnia quæ proponit mater
Ecclesia in Symbolo cõmuni,
quod incipit, Credo in Deũ
patrem.

MAGISTER.

Hoc autem commune Sym-
bolum vnde habemus?

DISCIPVLVS.

Ab Apostolis Christi, qui
priusquàm diuiderentur in
omnem partem mundi euan-
gelizandi gratia, composue-
runt ipsimet hanc regulam fi-
dei, sicut tradiderunt nobis
diuus Augustinus, diuus Hie-

A v. roni-

DE ARTICVLIS.

ronimus, Ruffinus, ac alij illis multò vetustiores.

MAGISTER.

Tu verò quid intelligis per vocem Symbolum?

DISCIPVLVS.

Signum vel indicium sumptū ab vsu militum, qui symbolis vel aphonis, vel vocalibus internoscunt socios ab hostibus. Nihil ominus significat & collationē, iuxta illud Terētianū Quid Pāphilus? quid? cœnauit, symbolum dedit.

MAGISTER.

Nunc quæro, an conueniant hæ significationes voci dum accipitur pro regula fidei duodecim articulorum?

DISCIPVLVS.

Prorsus, Apostoli enim cōposuerunt dictos articulos Symboli, conferentes quisque suam sen-

FIDEI. 6

am sententiam, eosque loco
signi vel indicij esse voluerūt
recte traditionis Evangelicę,
quo falsi doctores à synceris,
falsi quoque à veris Christia-
nis dinosci possent.

MAGISTER.

Cæterum hoc primum dici
to, an re vera verbum Dei sit,
quicquid cõtinetur hoc Sym-
bolo Apostolico?

DISCIPVLVS.

Vtique. Omne enim quod
Apostoli Religionis causa do-
cuerūt, re vera verbū Dei est.
Insup nihil habet Symbolum
quod nõ posset demõstrari in
sacris scripturis & antiquissi-
ma traditione Catholicę Ec-
clesiæ. MAGISTER.

Sed quid appellas tu ver-
bum Dei?

DISCIPVLVS.

A vj. quod

DE ARTICVLIS,

Quod nobis locutus est Deus, vel per semetipsum, vt in principio orbis conditi: vel per ora Prophetarum, vt sub veteri lege, vel per vnigenitū filium suum Christum, & Apostolos, ac Euangelistas vt sub tempore Euangelij, vel per Angelos suos, vt subinde factum est diuersis temporibus & ante legem Moyfi, & sub lege Moyfi, & post legem Moyfi.

MAGISTER.

Vbi autem putas nunc inueniendum verbum Dei?

DISCIPVLVS.

Partim in scriptura sacra, quæ libris constat noui ac veteris testamenti, partim in vetusta ac vniuersali traditione omnium ecclesiarum, quam Apostolicam vocamus

Idque

Idque secundum attestatio-
nem matris Ecclesie Quia ne-
que de illa neque de ista cer-
tum habemus sine definiti-
one Ecclesie catholice, cuius
Caput est secundum Chris-
tum Sedis Apostolicæ, Præ-
sul, Vnde diuus Augustinus
cordatè dixit, Ego Euange-
lio non crederem, nisi me Ec-
clesie catholice commone-
ret auctoritas.

Cap. 5
Epist.
cōtra
mana-
cheū q̄
funda-
mentū
vocāt.

MAGISTER.

PRincipio, diuiditur ne Sym-
bolum in certas aliquas
partes?

DISCIPVLVS.

Diuiditur, nempe in tres,
quarum prima continet Sym-
bolum rectæ fidei de Deo pa-

A vij. tre, &

DE ARTICVLIS.

tre, & absoluitur vno nimirum primo articulo, Secunda cōtinet symbolum rectę fidei de filio Dei incarnato & passo, & absoluitur sex articulis continuó sequentibus.

MAGISTER.

Quos sex articulos recitat B. Ignatius cōtēporaneus Apostolis in epistola sua ad Tralianos, vt vel istinc intelligāt omnes venerandam antiquitatem huius Symboli.

DISCIPVLVS.

Tertia pars continet symbolum rectę fidei de Spiritu sancto & operatione eius, quā operatur in mundo post redemptionē morte Christi, interpositā, absoluiturque quinq; ex inde sequētibus articulis, vt sint simul duodecim qui vocantur articuli fidei Christia

na.

na.

MAGISTER.

Debent ne singuli Christi fideles retinere memoria omnes hos articulos.

DISCIPVLVS.

Si morem vetustum Ecclesie æstimemus quem olim prisci patres obseruatum voluerunt, vt Catechumeni, priusquam admitterentur ad sacrum Baptismum, recitent palàm articulos fidei, si insuper non licet eleuare fabulerrima grauissimaque illa quæ in ecclesia habemus œcumenica Concilia, quæ sic decreuisse leguntur profectò culpa vacare non potest, nescisse symbolum, nisi forte excuset aut ruditas ingenij, aut parentum vel tutorum pastorum.

DE ARTICVLIS.
pastorūme negligentia in
instituendis illis, quos Chri-
sto aptare oportuit.

MAGISTER.

Recita Simbolum,
DISCIPVLVS.

Credo in Deum patrem om-
nipotentem creatorum cæli
& terræ. Et in Iesum Christū
filium eius vnicū dominū
nostrum. Qui conceptus est
de Spiritu sancto, natus ex
Maria virgine. Passus sub
Pontio Pilato, crucifixus,
mortuus & sepultus. Descen-
dit ad inferna. Tertia die re-
surrexit à mortuis. Ascendit
in cælum, sedet ad dexteram
Dei patris omnipotentis.
Inde venturus est iudicare vi-
uos &

uos & mortuos.

Credo in spiritum sanctum.
Sanctam Ecclesiam catho-
licam. Sanctorum communi-
onem: Remissionē peccatorū.
Carnis resurrectionem. Et vi-
tā æternam. Amen.

MAGISTER.

Optimè. Primo autē, quid
verbum Credo significat?

DISCIPVLVS.

Significat idem quòd assen-
tio, firmiterque persuasum
habeo, absq; omni formidine
de opposito, eam ob causam,
quia sic reuelauit Deus, apud
quem nulla est fallendi potes-
tas, sic insuper docuerunt
Christus & Apostoli eius: sic
denique inuenitur in scriptu-
ris sacris aut traditione Apof-
tolica iuxta attestationem
matris Ecclesiæ.

Magis-

DE ARTICVLIS.

MAGISTER.

Certè paucis comprehendi
sti totam rationem credendi
sicuti Cristianè credere oportet.
Extra quã qui aliã querit errat.
Errat dico toto (vt aiunt) cœlo.
Cæterum quid docemur credere primo hõc articulo?

DISCIPVLVS.

Quod sit vnus Deus, & non dij plures, eò quòd articulus habeat, Credo in Deum, non autẽ, Credo in Deos numero plurali. Testatur enim scriptura dicens, audi Israel, Deus tuus Deus vnus est, & præter me nõ est alius Deus,

Deu.
6.

Deu.
32.

MAGISTER.

At quid propriè Deus?

DISCIPVLVS.

Deus est principium & finis omnium rerum, ex quo per quẽ

Apo.
1.

quem, & in quo sunt omnia, Ro. 11
 qui est super omnia, per omnia, Eph.
 & in omnibus nobis. 4.
 Latinorum quidam opinantur 1. Cor
 vocem, Deus, dictam à dando, 8.
 quòd omnibus omnia det quæ habent, alij eò quòd nihil ei desit. Apud Græcos verò, θεός dicitur vel αθεάτωται quod est speculari, quod omnia contempletur, Omnia enim nuda sunt & aperta oculis eius, vel à θεῶν quod est currere : quod ubique cum opus sit accurrat & opem ferat, vel quod omnia recurrat in ipsum. Heb. 4. Eccle. 16. & Psal. 35.

MAGISTER.

Per quam bene. Caue igitur & abstine : quia nusquam non adest, nihilque non charissimè intuetur Deus. Sed pergem.

Disci-

DE ARTICVLIS.

DISCIPVLVS.

Deinde docemur credere quod ipse Deus sit pater: Pater inquam, generatione, qua ab æterno generauit filium sibi consubstantialem. Pater item adoptione, qua nos in filios adoptauit in societatem illius sui æterni filij.

Pater denique, quia paterno affectu magis quàm dominatu gubernat hunc mundum.

MAGISTER.

Quod vltimum notatu dignissimum est.

DISCIPVLVS.

Et quidem pater omnipotens, vt sit integra in illum fiducia: quia ipse est pater potens omnia.

MAGISTER.

Multo què plura quàm à nobis aut optari possent, aut cogita-

gitari, dare paratus.

DISCIPVLVS.

Tercio, quod sit creator cęli & terrę, id est, quod ex nihilo fecerit & cęlum & terrā, & omnia quę in eis sunt.

MAGISTER.

At postremum hoc, nempe, & omnia quę in eis sunt non legisti in Symbolo.

DISCIPVLVS.

Est verum. Attamen duabus illis vocibus, cęlum & terra comprehenduntur vniuersa quę mundi ambitu continentur. Quod liquide attestantur verba Angeli iurantis ^{Apo. 10.} per viuentem in sæcula: qui creauit, inquit cęlum, & omnia quę in eo sunt, & terrā, & omnia quę in ea sunt, & mare, & omnia quę in eo sunt.

MAGISTER.

Cate-

DE ARTICVLIS,

Cæterum nonne ideo credimus in Deum patrem, quia in diuinis vna persona est pater?

DISCIPVLVS.

Utique, sicuti altera persona est filius, vera generatione patris, & tertia est Spiritus sanctus procedens ab utroq; vt sit Deus pater, Deus filius, Deus spiritus sanctus: ne utique tamé tres dij, sed vnus Deus, quia omnes tres personæ vna prorsus & eadem diuinitate siue essentia diuina sūt Deus.

1. Ioã.
5.

MAGISTER.

Rem tenes, pergamus.

DE SECVNDO ARTICULO Symboli.

DISCIPVLVS.

ET in Iesum Christum filiū eius vnicū.

Magis-

MAGISTER.

Præpositio, in, huic articulo, item priori & octauo inserta, habet ne aliquid peculiaris energiæ?

DISCIPVLVS.

Habet, quoties enim additur, significat nos debere fide fiduciaque & amore nos ipsos resolucere & referre in personam, cuius meminit articulus, tanquam in verum Deum nostrum, à quo vno salus sit expectanda.

MAGISTER.

Quid docemur hoc articulo?

DISCIPVLVS.

Quod ille qui vocatur proprio quidem nomine Iesus, cognomine vero dignitatis Christus, sit vnicus & vnigenitus filius Dei, ac proinde & ipse Deus in secula benedictus. Rom.

Magis-^{9.}

DE ARTICVLIS.

MAGISTER.

Cæterum vnde elicis hanc
consecutionem?

DISCIPVLVS.

Ex eo, quoniam infallibili-
ter quod generatur, eiusdem
est naturæ cū generante. Op-
time enim consequitur, geni-
tus est ab homine, ergo est
homo. Genitus est à leone,
ergo leo, Itaque à simili. Ge-
nitus est de Deo, igitur est &
ipse Deus.

MAGISTER.

Deus pater multo ne seni-
or est Deo filio?

DISCIPVLVS.

Nu. Ne momento quidem. Quo-
22. niam enim Deus est incon-
Mal. mutabilis, fieri nequit, vt fu-
3. erit aliquandiu Deus, ac de-
inde pater, sed sicut ab æter-
no fuit Deus, ita ab æterno
fuit

fuit pater. Quapropter fuit
 & filius Dei ab eterno & ante
 secula genitus, Deus de Deo,
 utique secundum diuinitatem
 suam. Nam secundum huma-
 nam naturam, & minor est,
 & iunior Deo patre,

MAGISTER.

Nonne & nos sumus filij
 Dei?

DISCIPVLVS,

Sumus, sed adoptione. Ille
 autem natura filius est, & qui
 dem hoc pacto vnicus, & vni-
 genitus filius. Porro si adop-
 tionem nostram assumptam-
 que naturam Christi specte-
 mus, re vera ipse est primoge-
 nitus in multis fratribus.

Roma.
8.

MAGISTER.

Valde bene. Sed nihil ne-
 misterij est in his vocibus Ie-
 sus Christus?

B. Disci-

DE ARTICVLIS:

DISCIPVLVS.

Iesus Hebraicè, Græcè σωτηρ
Latinè dicitur saluator. Cui
rationem assignauit Ange-
lus Dei, dicens: Ipse enim sal-
uum faciet populum suum à
peccatis eorū. Christus autè
Græcè Messias, Hebraicè La-
tinè dicitur vnctus. Quia vn-
xit illum Deus pater vnctione
Spiritus sancti in regē & sacer-
dotē. In regē quidem regū, &
dominū dominantium, cuius
regni (teste Angelo) non erit
finis. In sacerdotem verò ma-
gnum, qui in ara crucis offe-
rens semetipsum reconcilia-
uit ima sumis, vna oblatione
cōsummans vniuersa.

MAGISTER.

Perge.

Qui

FIDEI.
DISCIPVLVS.

14

Qui conceptus est de spiritu sancto, natus ex Maria virgine. Mat.
I.
Luce.
.1.2.

MAGISTER.

Primo, quid refert vocula,
Qui?

DISCIPVLVS.

Prænommatum vnigenitū filiū Dei. Et asserit articulus illum conceptum non esse, vti solent concipi fœtus in vteris maternis, à viris suscepto semine, sed de Spiritu sancto, hoc est operatione Spiritus sancti. Ac natum deinde ex virgine nomine Maria, ideoq; absque viri consortio. Si enim operatione Spiritus sancti conceptus est in vtero Mariæ, si & illa virgo erat dum pareret, ergo nullū intercessit consortium viri, sed man-

B ij. fit Ma

DE ARTICVLIS.

fit Maria intemerata, incorrupta, & intacta virgo, ante partum, in partu, post partum.

MAGISTER.

Cæterum dic fodes, quando contigit hæc tam admiranda Christi incarnatio?

DISCIPVLVS.

Anno à mundo condito 3969. Sub Cæsare Augusto monarcha.

MAGISTER.

An igitur bis genitus siue natus est Christus?

DISCIPVLVS.

Omnino. Siquidem duas habet naturas, nempe diuinam

Ioã. 1. & 8. ante sæcula genitus, secundum illam
4. ad. dum istam in tempore nouissimo
Gala. simo natus. Habens secundum illam
Rom. dum illam patrem in cælis sine
10. ne matre, secundum istam ve
ro ma-

FIDEI.

15

rò matrem in terris sine patre.

MAGISTER.

Sufficit. Dic modò sequentem articulum.

DISCIPVLVS.

Q Vi passus est sub Pontio Mat.
Pilato, crucifixus, mor- 27.
tuus, & sepultus. Mar.

MAGISTER.

Exprime sensum articuli. 15.
Luc.

DISCIPVLVS.

23.
Ioan.

Qui scilicet filius vnicus est 18.
passus, id est, variè afflictus
per violentã atque probro-
sam apprehensionem, per im-
pulsus truculentos, quibus
trahebatur de loco in locum,
de iudice ad iudicem, de alijs
penis ad alias, per irrisiones,
per contumelias, per flagella
quibus

DE ARTICVLIS.

quibus laniebatur à capite
que ad plantã pedis, per spu-
ta, per spineam coronam, per
patibulum denique crucis,
cui affixus fuit ferreis clavis,
adeo vt mors sequeretur, di-
uidens animam à corpore.
Et exinde sepultus est more
defunctorum, Pilato præfide
per formam iudicij sic iudi-
cante.

MAGISTER.

At Deus est impassibilis
Christus verò Deus erat.

DISCIPVLVS.

Pet.
4. Ideoque dicit Petrus Apo-
stolus Christum passum in car-
ne, hoc est in ea natura quam
sumpsit ex virgine Maria,
non autem in ea natura qua De-
us erat.

MAGISTER.

An igitur ista commeruerat
Chri-

Christus in carne sua?

DISCIPVLVS.

Minimè. Quia innocēs erat
& sine macula.

MAGISTER.

Cur igitur istiusmodi susti-
nuit?

DISCIPVLVS.

Hic oportet circūspicere
ad varia. Si enim spectemus
affectus patientis, haud du-
biè subjūt dicta tormēta prop-
ter nos nostramque salutem, ^{Esa.}
Esaia dicente. Ipse vulnera- ^{53.}
tus est propter iniquitates
nostras, attritus est propter
scelera nostra. Eum præterea ^{1. Pet.}
ob finem sic pati elegit, vt se ^{2.}
sua passione exhiberet exem-
plar ac speculum virtutis co- ^{Ro. 8.}
lendæ ad mortem vsque. Si
verò animum respiciamus
Dei patris, profectò non pe-
percit

DE ARTICVLIS.

percit ille filio suo vnigenito propter nimiam charitatem quam dilexit nos, partim ne perderet quos condiderat, partim ut ostenderet mundo seueritatem iustitiae suae in vindicandis peccatis hominum: Ne quis possit sperare inultum fore, si pergat malefacere. Denique si Iudeorum pensemus

Ioan. 3. scopum, passus est propter praedicationem veritatis & sanctitatem vitae suae, ideoque per malevolentiam meramque inuidiam illorum.

MAGISTER.

Vnde id constat?

DISCIPVLVS.

Psal. 1. Dicebant enim, ut Sap. 2. legitur, Tollamus eum de medio, quia dissimilis est vitae nostrae, & improperat nobis peccata nostra.

Magis-

FIDEI. 17.
MAGISTER.

O quam recreas mea viscera, fili, quod te tam memorē inuenio omnium quę didicisti. Perge porro.

MAGISTER.

Interea autem dum iacet clausus sepulchro, quid factum est? Eph. 4.

DISCIPVLVS. Eccle. 24.

Descendit ad inferna.

MAGISTER.

Iam sepultus erat, qua igitur ratione potuit descendere?

DISCIPVLVS.

Verè descendisse dicitur, quia anima eius descendit. Sicut verè dicimus, sanctus Petrus est in cœlo, quia ibidem est secundum animam suam. Verè insuper dicitur fuisse in

B v. sepul-

DE ARTICVLIS.

sepulcro tribus diebus & tribus noctibus, quia ibidem fuerit secundum corpus, quomodo dicimus hunc, vel illum sepultum, quia corpus eius est humatum.

MAGISTER.

Et quæ sunt ista inferna?

DISCIPVLVS.

Sunt loca animarum quam maximè distātia à throno gloriae Dei, eamque ob causam sic appellata, sicut ea loca ubi est thronus gloriae Dei, appellantur superna.

MAGISTER.

An plura sint inferna? Iocquitur enim articulus numero plurali.

DISCIPVLVS.

Est vnus locus animarum, Luc. 16 qui vocatur in scripturis si-
Esa. 38 nus Abrahæ, nonnunquā por-
ta in-

ta inferi, consueto autem nomine Limbus, in quo erant animæ sanctorum patrum, v⁵⁹que dum eas eriperet Christus. Est alius locus qui vocatur in scripturis carcer siue ignis probatorius, consueto autem vocabulo Purgatorium, in quo expiantur animæ electorum necdum ante mortem satis emaculatæ. Est tertius qui vocatur gehenna ignis, ignis æternus, ignis inextinguibilis. ignis præparatus diaboli atq; angelis eius, barbarum, supplicium sempiternum, v²³isitato autem nomine Infernus, quod est damnatorum receptaculum ex quo profus nulla est speranda redemptio.

MAGISTER.

Et quam ob causam descendit Christus ad hæc inferna?

B vj. Disci-

Mat.

5.

Luc.

12-

1. Co.

3.

Mat.

5.

Mat.

18.

Luc.

3.

Mat.

23.

DE ARTICVLIS.
DISCIPVLVS.

Ferè eandè ob causam, pro
1. Pet. pter quam venit in mundum
3. vt scilicet quosdam inde libe-
raret ac secum eueheret in
gloriam patris, quemadmo-
dum liberauit sanctos patres
veteris testamenti ex limbo
quibusdam verò impartiret
fructum sanguinis sui cuius
effusione redempti sumus,
quò citiùs valeant expedi-
ri à pœnis illis purgatorijs.
Reliquis autè (dānatos dico)
per hoc demōstraret, certè ad
incremētū dānationis eorū:
Quā malū & quā amarū sit de-
reliquisse dominum Deum
suum.

MAGISTER.

Dic quod sequitur in arti-
culo.

DISCIPVLVS.

Terti-

Tertia die resurrexit à mortuis. Tribus enim diebus & noctibus post mortem suam iacuit corpore sepultus, anima eius interim peregrināte apud inferos.

MAGISTER.

An Christus fuerit tribus integris diebus & noctibus in sepulchro?

DISCIPVLVS.

Reuera fuit ibidē tribus diebus & tribus noctibus, intelligendo per diem & noctē cōiunctim, vnum diem naturalē viginti quatuor horarum, qui accipitur à vespera in vesperā. Quorum primo sepultus fuit, & bona illius diei parte iacuit in sepulchro, manens ibi de toto secundo die vsque ad magnā partem diei tertij, ac proinde tribus diebus naturalibus

DE ARTICVLIS.

ralibus quorum quilibet in
tegratur ex nocte & die. Di
citur autem fuisse quispiam
certo die alicubi quando fuit
ibidē aliqua parte illius diei
nō enim addit scriptura
illam particulam, Integris,

MAGISTER.

Expedite, adeo vt non sit o
pus confugere ad Tropū ve
Figuram. An autem differant
resurgere & resuscitari?

DISCIPVLVS.

Multū. Resurgit, qui virtu
te propria absque alieno aux
lio se eleuat à morte ad vi
tam: resuscitatur autē qui o
pe aliena vitæ restituitur.

Acto. mortuis: Adolefcens verò &
20. Lazarus resuscitati sunt.

Ioan. MAGISTER.

11. Quapropter si quando lege

ris Christum esse resuscitatū,
intellige hoc per diuinitatē
factū que ipsius est, cuius &
plenitudo ipsum inhabitat,
atq; ita virtute propria ipsū
resuscitatum intelliges. Reci-
ta articulum sequentem.

DISCIPVLVS.

Ascendit in celum, sedet ad
dextram Dei patris omni
potentis.

Act. r.
Mar.
26.
Luc.
24. f

MAGISTER.

Quis ascendit?

DISCIPVLVS.

Christus Dei filius, qui mor-
tuus fuerat & exinde resur-
rexit. Ille ipse, dico, ascendit
sua ipsius virtute, non alieno
adiutorio.

MAGISTER.

Et quousq; ascendit? ad ca-
elum

DE ARTICVLIS.

lum vsque lunæ, aut solis, aut
Mercurij.

DISCIPVLVS.

Heb. Eò certè, & lôge altius. Qui
4. teste Paulo, omnes celos penetrauit
Mar. 4. ad Thronum vsq; gloria magni Dei & ad dextram
virtutis eius. Ideoq; addunt
Apostoli, id quod est in articulo,
videlicet, Sedet ad dextram Dei patris, nempe
locatus in fastigio honoris, tanquã iudex omnium. Atq;
hinc dicit. Qui vicerit dabitur
ei sedere mecum in throno meo, sicut & ego vici, & sedet
cum patre meo in throno eius, quò sursum rapiat corda nostra.

Apo. 3.

MAGISTER.

Verum solus ne ascendit, an
plures cum eo?

DISCIPVLVS.

Solus

Solus ais? minimè, sed cum Eph.
multis Sãctorũ milibus, quos 4.
velut primitias regni sanguine suo cõquisiti adduxit Deo secum in gloriã: morte deuicta, mũdo triumphato.

MAGISTER.

Vbiq; ne præsens est Deus?
Et Christus nonne Deus est?

DISCIPVLVS.

Vtique.

MAGISTER.

Quomodo igitur Christus dicitur ascẽdissẽ à terra in cælum. DISCIPVLVS.

Secundum naturam hominis ex virgine assumptã. Quẽ natura vt loco circunseribitur, ita & de loco ad locum moueri potest. Omnia autem quæ quatuor dictis articulis & proximẽ sequenti continẽtur, conueniunt Christo, ratione

DE ARTICVLIS.

one naturæ assumptæ.

MAGISTER.

Dic modò septimū articulū.

DISCIPVLVS.

INde venturus est iudicare viuos & mortuos.

Act. 1.
Mat.
25.

MAGISTER.

Quando veniet?

DISCIPVLVS.

Profecto de illo die & hora

nemo scit, neque angeli Dei

neq; filius hominis. Verum si

cut fur in nocte, ita veniet di

es Domini, quando scilicet

quam minime expectabitur.

Acto.
10.
Mathe.
24.
Marc.
13.

MAGISTER.

De quo vero iudicio loqui
tur articulus?

DISCIPVLVS.

De iudicio vniuersali & ex-
tremo. Nam dicit cōiunctim
vuios & mortuos. Quibus du

abus

abus vocibus intelligitur vni-
 uersitas omnium hominum:
 simul enim ac semel iudica-
 bit vniuersos. Et tū omnium
 mutationū finis, vti docet A-
 postolus.

1. Co.
 13. &
 15.

MAGISTER.

Fiet ne cum magna claritate
 & celebritate hoc iudicium?

DISCIPVLVS.

Maxima. Nā veniet tū filius
 hominis in maiestate sua cū
 potestate magna & omnes An-
 geli eius, nec nō & multa san-
 ctōrū milia cū eo. Ad hęc con-
 gregabūtur tū ante eum om-
 nes nationes terrę à quatuor
 ventis, id est, ab omnibus an-
 gulis mūdi. Mors & infernus
 dabunt mortuos suos, ter-
 ra & mare dabunt mortuos
 suos, non deerit ne vnus qui
 dem omnium qui fuerunt,
 sunt

Math.
 24.

Math.
 25.

Math.
 24.

Apoc.
 20.

DE ARTICVLIS.

funt vel erunt, à cōdito mundo vsq; ad illum diem.

MAGISTER.

Quid vero fiet omnibus iam congregatis?

DISCIPVLVS.

Tunc separabit eos ab inuicē, sicut pastor segregat oues ab hœdis. Et statuet quidem oues à dexteris suis, hœdos autē à sinistris, singulorū facta, meritaq; discutiendo.

Mat.
26.

MAGISTER.

Erunt ne in hoc tam celebri iudicio Promotores aliqui, aut Aduocati, aut Procuratores ad defensionem vel accusationem parati?

DISCIPVLVS.

Nulli penitus. Sed aperientur tunc libri: libri, inquam, numero plurali (teste Ioanne Euāgelista) qui erūt velut elēchi &

chi & indices omnium quæ
 quisq; gessit in vita sua. Præ-
 terea & alius quidam liber vi-
 tæ itidem aperietur, teste eo-
 dem, & iudicabuntur omnes
 ex his libris secum opera ip-
 sorum. Et omnes qui non fu- Apo.
 erint inuenti in libro vitæ, 20.
 mittentur in stagnum ignis,
 ne vno quidem excepto.

MAGISTER.

Veruntamen alij alijs pro-
 fundius, vt plus luât, qui plus
 in peccatis forduerunt.

DISCIPVLVS.

Omnino. Ideoq; dixit Ioan-
 nes. Iudicabuntur singuli se- Apo.
 cū dum opera ipsorum. 20.

MAGISTER.

Sententia autē huius iudicij
 qua forma pronūciabitur?

DISCIPVLVS.

Tunc dicet rex sedens pro
 tribu-

DE ARTICVLIS,

tribunali, Christus scilicet
his qui à dextris erūt: Venite
benedicti patris mei, posside

Math. te paratum vobis regnū à cō-
25. stitutione mundi. Ecce sentē-
tiam electorum.

MAGISTER.

At nulla hic exprimitur ratio
Sententiæ, quod tamen fie-
ri consuevit in iudicijs.

DISCIPVLVS.

Math. Exprimitur sanè: subiungit
25. enim rex sermone valde aper-
to, dicens. Esuriui enim & de-
distis mihi māducare. Sitiui,
& dedistis mihi bibere, &c.
commemorando septem ope-
ra misericordiæ.

MAGISTER.

Quare opera cōmemorat,
& non tantummodo fidem?

DISCIPVLVS.

Vt constet palam erroris

ple-

plenū esse, quod asserunt qui-
 dā, sola nos fide saluari, absq; Iaco.
 vilo respectu operum. Dein- 24
 de dicit Rex & his qui à sinif
 tris sunt, Discedite à me male
 dicti in ignē æternum, qui pa-
 ratus est diabolo & angelis e-
 ius. En alterā sententiam quā
 accipient reprobī. Cui sub-
 nectit index rationem senten-
 tiæ dicens. Esuriui enim, &
 nō dedistis mihi manducare.
 Rursum commemorantis se-
 ptem operibus misericordi-
 æ, exprobando quod illa
 non exercuerint. Ex quo vno
 clarissimè constat, hominem
 condemnandum fore, vel ob
 sola opera misericordiæ præ-
 termissa: quapropter multò
 magis cōdemnandum ob pa-
 trata scelera, eaq; enormia.

MAGISTER.

Execu-

DE ARTICVLIS,

Executio autem harum sententiarum sequetur ne continuo, an post multum temporis?

DISCIPVLVS.

Mat.
25.

Subdit Mattheus, Et ibunt hij (haud dubie continuo post latam sententiã) in supplicium æternũ, hoc est, in pœnas quales luere solent scelerati pro suis sceleribus, easque nunquam finiendas: Iusti autem in vitam æternam.

MAGISTER.

Memineris fili, memineris iterũ atq; iterum dico, memineris. Quia certo certius euentient omnia hæc, sicuti præscripta sunt. Verum quid sequitur in Symbolo?

DISCIPVLVS.

Crede

Credo in Spiritu sanctum, scilicet, tanquam in verum Deum meum, illique me totum committo. Sicut enim datur salus à Deo patre & à Deo filio, ita datur & à Spiritu sancto. Ideoque præcepit Christus Baptismum debere administrari in nomine patris, & filij, & Spiritus sancti, eò quòd Spiritus factus sit eiusdem cum illis diuinitatis, maiestatis, & potestatis, simul adorandus & conglorificandus cum illis.

Mar. vlt.

MAGISTER.

Ceterum. Nonne Pater sanctus? nonne & Filius sanctus? Cur igitur dicitur peculiari- ter Spiritus sanctus,

DISCIPVLVS.

Docet Ioanes celicolas accla- mare numini celesti: Sanctus, sanctus, sanctus, trina voce.

C. Haud

DE ARTICVLIS.

Haud dubiè quia pater sanctus, filius sanctus, & vtriusque spiritus sanctus, per proprietatem, per naturam, per æternitatē. Attamen spiritus Dei ideo peculiariter sanctus appellatur, quod missus sit in mundum sanctificandi gratia animas Christi sanguine redemptas.

MAGISTER.

Itaque videtur dici sanctus actiua significatione, hoc est, sanctificans.

DISCIPVLVS.

Ita est, neque id abusiue sed latinè, ea phrasi qua pharacum dicitur sanum, quia sanitatem inducit.

MAGISTER.

An autem spiritus Dei sanctificat animas hominum sine patre & filio?

Dis-

DISCIPVLVS

Non. Opera enim superbe-
neditæ Trinitatis circa crea-
turas indiuisa sunt. Nihilomi-
nus quia ipse spiritus Dei mis-
sus est sanctificandi gratia, ideo
peculiari ratione dicitur san-
ctificator spiritus.

MAGISTER.

Satis bene. Perge porrò,

DISCIPVLVS.

Sanctam Ecclesiam catholi-
cam, sanctorum comunio-
nem, supple credo.

MAGISTER.

Priori autem parti addidit
Concilium Constantinopoli-
tanum hanc vocem Apostolicam.

DISCIPVLVS.

Memini. Tria enim debemus
credere de Ecclesia Dei. Pri-

C ij. num

DE ARTICVLIS.

mum quòd fit sancta. Secundum, quòd fit catholica. Tertium, quòd fit Apostolica.

MAGISTER.

Cæterum, quid nomine Ecclesiæ intelligis?

DISCIPVLVS.

Vniuersitatem hominũ cõuentium in vnam fidem vniuersi veri Dei, & vnius Mediatoris Christi, per eadẽ Sacramenta, & eũdem colendi ritum pro tempore acceptum.

MAGISTER.

Bene addidisti, pro tempore acceptum. Habet enim Ecclesia suas ætates, & pro diuersis ætatibus alia ac alia Sacramenta, alium quoque ac alium colendi ritum.

DISCIPVLVS.

Equidem hoc scio. Nam prima ætas Ecclesiæ, & qua-

si in-

si infantia eius, quæ nec dum fert pædagogiam, erat ante legem Moyfi. Secunda sub lege Moyfi, velut sub pædagogia pueritiæ suæ. Tertia autem ipsius ætas, quæ viti mēsuram attingit, est sub Euangelio Christi, gaudens libertate qua nos donavit redemptor noster Christus. Quartam denique attingit in cælis triūphans, secunda cum Christo in beatitudine perfecta.

MAGISTER.

Nunc autē, qua ratione dicitur Ecclesia sancta?

DISCIPVLVS.

Hæc. Quia indefinēter sanctificatur. Primum Christi sanguine, deinde spiritus paracliti operatione, tertio Sacramētis, nec non propria vniufcuiusque fide ac dilectione,

Mag-

DE ARTICVLIS.

MAGISTER.

Num ideo dicitur Ecclesia
sancta, quòd singuli qui in
sunt semper iusti existant?

Mat. 22. DISCIPVLVS.

3. Nequaquam : Nam Euan-

Luce, gelium expressè docet fore

3. Ecclesia vsque ad finem sacra-

Mar. li, paleam cum tritico zizan-

12. cum segete, pisces malos cum

Mat. bonis, virgines fatuas cum

25. detibus. Sed ideo dicitur san-

cta, quòd pars eius sanior a-

potior sanctitate spiritus sancti

per illustris maneat.

MAGISTER.

Gal. 3. Addendum erat quod con-

1. Co. pus Ecclesie, hoc est, ipsa fide-

6. & 3. liu collectio, est templum spi-

ritus sancti, eiusque moderata

mine gubernatur.

DISCIPVLVS.

Etiam illius memor ero.

Quod

Quodque nō est tempus, nō hora, nō momentum, in quo non liceat inuenire sanctitatē in Ecclesia, modò ipse velis. MAGISTER.

Rectè quidem, sed quam assignas istius rationem?

DISCIPVLVS.

Hanc. Quia Ecclesia semper possidet Spiritū sanctum, merita Christi, sacerdotium, sacrificium, Sacramēta, quibus potens est omni tempore sanctificare eos quos semel in filios familias recepit.

MAGISTER.

Cur catholica dicitur?

DISCIPVLVS.

Quia est vniuersalis, habens ostium apertum ad omnes nationes, omnem ætatem, omnem deniq; statum hominū: καθολικὴν enim idem est quod vni-

Gal. 3.

DE ARTICVLIS.

vnuerfale. *fls dñ sup bou*

MAGISTER. *mon, p, r*

Cur apostolica? *asapil*

DISCIPVLVS. *Et m*

Eph. Quoniam sicut sub Apосто-
lis & Apostolica auctoritate
nata est, & in vniversum orbem
dilatata, ita sub eadē & legiti-
mis eorum successoribus etiam
nunc subsistit, atque ad finem
vsque mundi subsistet. Quia
propter qui nouū præsidendū
modū vel vsurpant, aut sequuntur,
cuius nō possūt genealogiā
producere vsq; ad Apostolos
Christi, cuiusue inchoationem
vel obedientiam à summo Rom.
Pontifice, Christi Vicario,
Petri successore diuinitatem
esse constat, & proinde ab ipso
Christo, ij sunt longe extra
gremium Ecclesie catholice,
etiamsi in medio e-

ius habitent.

MAGISTER.

Sed qua tandem ratione dicis Ecclesiam catholicā, esse vel nostram, vel omnium credentium matrem?

DISCIPVLVS.

Ea sanè ratione qua & Apostolus Hierusalem quę sursum Gal. est matrem nostram appellat. 4.

Nempe quod in suo gremio nos suscipiat, foueat, nutriat, doceat, prouehat. Per Baptismum quidē suscipit & veluti parit ad salutē, per alia Sacramenta fouet, per Dei verbum docet, per Eucharistiam nutrit, & modis omnibus prouehit. Castigat verò & delinquentes nos more matrū per Heb. Ecclesiasticas Censuras, atq; 12. 1. Co. abdicat tandem per abscissionem (quam vocamus Excom 5. 1. Ti. x

C v. muni-

DE ARTICVLIS.

municationem) eos quos sentit prorsus rebelles & incorrigibiles.

MAGISTER.

Ré ipsam tenes. Nolo quicquam addere. Sequétem verò particulam, videlicet, sanctorum communioné quo modo intelligis?

DISCIPVLVS.

Si sanctorum accipiatur, vt accipi potest, pro rebus sanctis, qualia sunt dona gratiarum, verbum Dei, institutio Evangelica, Sacraméta, sacrificia: sensus est, ónia & singula hæc, omnibus & singulis Christi fidelibus cõmunia esse, cuiuscunque sint status aut conditionis. Ita vt in illa nõ plus iuris habeat nobilis quàm ignobilis, ciuis quàm agricola, doctus quàm idiota, sacerdos quam

quam laicus.

MAGISTER.

Nisi quod sacerdotibus custodiendi hæc, & rite dispensandi necessitas incumbit.

DISCIPVLVS.

Si verò sanctorum accipiatur pro hominibus sanctis, sensus est: quicquid boni agunt alij in Ecclesia, ad aliorum cedere vtilitatē, Psalmista dicente: Particeps ego sum omnium^{11.} timentium te Domine, Item quicquid possunt singuli singulorum vsui debere esse obuium. Quæadmodum mēbra vnius corporis pro inuicem sunt sollicita, secūdū Apostolum.

MAGISTER.

Omnia exactè. Pergè igitur quo cœpisti pede ad articulum decimum. Dissi-

DE ARTICVLIS.

DISCIPVLVS.

R Emissionem peccatorum,
scilicet, credo esse & intue-
niri posse in Ecclesia.

MAGISTER.

Et quorum peccatorum?

DISCIPVLVS.

Originalis peccati, Morta-
lis peccati, Venialis peccati,
& plane omnium qualiacūq;
sint, & quotienscūq; iterata,
etiamsi processerint ex pura
malitia, vel certa blasphemia
contra Spiritum sanctum.

MAGISTER.

Mat. At dicit Christus, Spiritus
12. verò blasphemia non remit-
Marc. tetur, neque hic neque in fu-
3. turo saeculo.

DISCIPVLVS.

Sic utique dicit, prænunciā-
do quod futurū sciebat. Nā
peccatum in Spiritum sanctū
quo-

quoniã ex diametro repugnat gratiã Spiritus sancti, qua fit remissio peccatorum, ideo aut nunquam, aut omnino rarissimè remittetur, eò quòd peccantes hoc peccatum, aut nunquam, aut rarissimè redeunt ad veram pœnitentiam.

MAGISTER.

Igitur cauendum tibi, cauẽdum dico, omnibus modis ab heretica prauitate, quę plerunq; secum trahit peccatũ in Spiritum sanctum. Verũm de qua remissione intelligendus est articulus?

DISCIPVLVS.

De omni remissione, nempè de remissione quo ad culpam, de remissione quo ad reatum, de remissione quo ad pœnam, de remissione deniq; quã simul tollit vniuersas sordes ac pollu-

DE ARTICVLIS.

pollutiones animæ, & omnē
denique miseriam ac seruitu-
tē, in quæ incidit homo pec-
cando. Attamen paulatim &
ordine quodam, iuxta tradi-
tionem Euangelicam.

MAGISTER.

A quo autem fiet remissio
ista peccatorum?

DISCIPVLVS.

A Deo & Christo domino,
virtute Spiritus sancti, idque
per misericordiam Dei, per
redemptionē quæ est in sang-
uine Christi, per fidem, per cō-
uersionē cordis in ipsum, per
Sacramenta Ecclesie, per bo-
na deniq; opera, atq; ea potis-
simū, quæ à charitate procedunt.
Omnia enim hæc cooperantur
ad plenā remissionē
peccatorū vnū quodq; suo or-
dine. MAGISTER.

Pro-

FIDEI.

Profectò iuxta mecum omnia tenes. Recita articulum undecimum.

DISCIPVLVS.

Carnis resurrectionem, scilicet credo infallibiliter futuram esse.

MAGISTER.

Itaque hoc articulo quid docemur?

DISCIPVLVS.

Quòd corpora nostra quæ moriuntur, & exinde putrescunt, tandemq; redeunt in cinerem, prorsus eadem resurrectabuntur à morte, cū eiusdem oculis, eisdem manibus, eisdem pedibus, omnibusq; membris eisdem quibus antea vixerunt.

Iob.
19.

MAGISTER.

Sicci-

DE ARTICVLIS,

Siccine omnia prorsus omnium hominum corpora resurgent?

DISCIPVLVS.

Prorsus omnia, tam iniustorum quàm iustorum, tam quàm infidelium quàm fideiũ corpora. At non omnia sua resurrectione immutabũtur, vtsimul deinceps incorruptibilia, illustria, cœlestia, spiritualia, gloriosa. Siquidẽ hoc tantum bonum reseruatur solis fideiũ corporibus: nec ijs sanctis omnibus, quia non nisi illorum corporibus, qui cum pietate dormitionem acceperũt, hoc est, Christianè ac piè mortui sunt.

MAGISTER.

Istud an fingimus?

DISCIPVLVS.

Nequaquàm. Sed ex verbo

Del

Dei sic credimus, dicēte Apo-
stolo. Omnes quidem resur- 1. Co.
gemus, sed non omnes immu- 15.
tabimur. Resurgent mortui,
& nos immutabimur. Nos, in-
quam, qui fide & opere Chri-
stiani sumus immutabimur,
adeò vt tandem corpus humi- Phi. 3.
litudinis nostræ sit configura-
tum corpori claritatis Chri-
sti, qui est caput nostrū, & pri-
mitiæ resurgētū ex mortuis.

MAGISTER.

Verū quando, quāue faci-
litate aut difficultate fiet hæc
mortuorum resurrectio?

DISCIPVLVS.

In nouissimo die, nempe post
quē cessabit omnis omniū die Ioan.
rū, mensū, annorum vicissitu 11.
do: in momēto, hoc est breuis 1. Co.
simo spatio tēporis. Nictu 15.
oculi, hoc est, quā minimo
negotio

DE ARTICVLIS,

negotio. In nouissima tuba
hoc est, quando fiet nouissi-
ma cōuocatio hominum.

MAGISTER.

At qua phrasi per nouissi-
mam tubam intelligis tu no-
uissimam hominū conuocat-
ionē. DISCIPVLVS.

Tuba classicum, tuba & re-
ceptui canitur, tubis insupe-
omnis olim hominum fiebat
conuocatio. Itaque elegant
Metaphora exprimit scriptu-
ra: per tubam quidem conu-
ocationem, quæ imperio & au-
thoritate exercetur: per no-
uissimā verò tubam vltimam
hominū cōuocationē. Mittere

Mat. 24. enim filius hominis Angelos
suos cū tuba & voce magna,
cui propter virtutē iubentis
Dei obtéperabant multò ex-
peditius in cinerem redacta
cada-

cadavera mortuorum, quam
nunc possent obedire manda-
tis dominorū beneuola inge-
nia ministrorum.

MAGISTER.

Cuius si placet typum ali-
quem Inspicere: ecce olim
Christo clamanti: Lazare ve-
ni foras, mox paruerunt pu-
trefacta membra defuncti. Ioan.

DISCIPVLVS. 11.

Memini.

MAGISTER.

Verum qua die, aut qua ho-
ra canet ista nouissima tuba?

DISCIPVLVS

Teste Salvatore nostro, de il-
la die & hora nemo scit, nisi
solus pater. Mat. 24.
Mar.

MAGISTER. 13.

Perge modò ad postremum
articulum.

Et

DE ARTICVLIS.

DISCIPVLVS.

Ioan. **E**T vitam æternam. Amen
10. MAGISTER.

Rom. Hoc loco quid iubemus
6. credere?

DISCIPVLVS,

Dicam. Vita quam à proge-
nitoribus nostris accepimus
miserã est, fluxa, caduca, mortua
interitura. Non enim est nisi
Iaco. vapor ad modicum parens,
4. aut lanugo quæ à vento dis-
pergitur, aut bulla, quam le-
uis motio tollit.

MAGISTER.

Vnde exortum creditur ve-
tus illud Prouerbium, Homo
bulla.

DISCIPVLVS.

Credimus ergo aliã spei no-
stræ superesse vitã, morte om-
niq[ue]

niq; corruptione multo potē
tiorē, ideoq; uerē æternam.

MAGISTER.

Verūm definias nobis vi-
tam æternam.

DISCIPVLVS.

Vita æterna est virtus Euāge- 1. Co.
lica. Quicūq; enim illā habet, 2.
habet & vitā æternam in se.
Rursū vita æterna est vita ho-
minis deificata (vt ita lo-
quar) diuinarū proprietatum
dotibus. Quapropter subin-
de accipitur pro ipsa beatitu-
dine cęlesti, quę est status om-
niū honorū aggregatione per-
fectus. MAGISTER.

Et quando incipit haberi à
nobis vita æterna, nunc ne an-
post mortem?

DISCIPVLVS.

Profectò nihil venit expēc-
tandum post mortem, cuius
hic

DE ARTICVLIS.

hic nõ præcesserit, velut semē
quoddam vel specimē. Itaq;
partim nunc obtinetur vita
æterna, partim post mortem.
Nunc quidem per modum se-
minis, velut initium quoddam
nouæ creaturæ Dei. Post mor-
tem verò, per modum con-
summatae perfectionis.

MAGISTER.

Non posset dici exactiùs.
Cæterū in cælis non tam erit
in nobis vita æterna, quā nos
recipiemur in illam, tãquā ho-
minis capacitã multū maio-
rē. Quod scriptura sacra haud
obscurè indicat, dicens: de vi-
uentibus quidem in hoc mū-
do. Habent vitã æternã in se:
de regnaturis verò cū Chri-
sto, Ibunt in vitam æternã.

Ioã. 3.

6.

1. Ioã.

5.

Mat.

25.

DISCIPVLVS.

Subditur, Amen, hoc est, fi-
at ob-

at obsecro ita , domine Deus omnipotens.

MAGISTER.

Optima sanè cōclusio Symboli Apostolici, vbi credēda omnia terminantur periodo vitę æternæ: qua vt nihil est optabilius, ita nihil debet esse prius in votis nostris. Verū sunt ne & alia credenda homini Christiano?

DISCIPVLVS.

Sūt, & equidē multa, de Sacramētis & sacrificijs, alijsq; ritibus Ecclesię. Sed cū de illis agitur, tum simul exprimitur qua fide tractanda sunt & suscipienda, ideoq; ipsoꝝ fides peculiarē tractatū hic nō requirit.

MAGISTER.

Nunc igitur experiamur quātū profeceris in doctrina mandatorum Dei.

Quid

DE ARTICVLIS.

QVID UTILITATIS

habeat obseruantia man-
datorum Dei.

MAGISTER.

Mandata nosti?

DISCIPVLVS.

Nouit sic enim habet. Vnum
crede Deum. Nec iures vana
per ipsū. Sabbata sanctifices.
Habeas in honore parentes.
Nō sis occisor. Fur. Mœchus.
Testis iniquus. Nō nuptā al-
terius. Nec rē cupias alienā.

MAGISTER.

Optimè. Et quidem hoc te-
trafichon admodum confert
ad iuuandam memoriā. At
tamen plus habet energiæ ea
forma mandatorum qua pri-
mitus à Deo lata sunt, quam
passim à te requiram.

Disci-

DISCIPVLVS.

Placet. Nā & illā memoria re-
tineo. MAGISTER.

Experiar. Ceterum dic pri-
us quid interest inter scire
mandatum & obseruare?

DISCIPVLVS.

Plurimum, quia Scriptura
partem cognitioni, plurimā
autē vim tribuit obseruatio-
ni mandatorū Dei. Nam Sal-
uator dicit. Nō omnis qui di-
cit mihi domine domine, sed
qui facit volūtātē patris mei
qui in cælis est, ipse intrabit
in regnum cælorum. Rursum
Ecclesiastes cōcludit suum li-
brum hoc modo, Deum time,
& mandata eius obserua, hoc
est omnis homo. Quibus acce-
dit & illud: Custoditio legum
sue mandatorum Dei, con-
sumatio est incorruptionis.

D. Incor-

Mat.
7.

Eccle.
12.
Sap.
6.

DE PRÆCEPTIS.

Incorruptio autem facit primum Deo. Nihil profectum tale præstat sola noticia mandatorum, quanquam & ipsa necessaria sit.

MAGISTER.

Luc.
12.

Valde illustris sententia est qua dicit Saluator, Seruus qui cognouit voluntatem domini sui, & non fecit secundum voluntatem eius, vapulabit plagis multis. Qui autem non cognouit, & fecit digna plagis vapulabit paucis. Insinuat quòd ignorantia mandatorum culpam habet, sed multa maiorem noticia eorundem non admixta operi. Nunc recita primum mandatum.

DISCIPVLVS

V Num crede Deum.

MAGISTER.

Verum in lege Domini quia scrip